

Risolai Tiyr Andoxtan[1]

Bismillohir-Rahmonir-Rahim

Alhamdu lillohi rabbil olamin vas-salavot-ussallam alo rasulih Muhammad va olihi ajmain[2].

"Har kim tark qilsa tiyrandozliqni o'grig'ondin so'ng bas tark qilmish bo'lg'ay mening sunnatimni, ul mendin emas".

Ammo xabarda andoq keltirurkim, chun Hazrati Odam Safiy[3] (salavotu lillohi alayhi) dunyoga kelgondin so'ng Xudoyi taolo aning gunohin bag'ishladi. Ersa Jabroil[4] (alayhissalom)ga amr bo'ldikim, Odamga dexqonchilikni o'grotgil. Jabroil (a. s.) kelib aydi: Yo Odam, Xudoyi taolo sanga aydi, andin so'ng amr qildikim, dehqonchilik qilsun. Chun Odam (a. s.) bu payg'omni eshitti, ersa qabul qildi. Va Jabroil (a. s.) urug' olib keldi va Odam (a. s.) sochti va yerni mola qildi. Qazog'a qarg'alar kelib, ekkan bug'doyini kovlab olib yeya boshladi. Odam (a. s.) andoq ko'rub, munojot qilib aydikim: Ilohi, mening, ekkanimni zoye' qilmagil. Bas, Xudoyi taolo Jabroil (a. s.) din Odami Safiyg'a bir yoy va necha o'q yibordi. Chun Odamga o'q otmoqni o'grotti. Andin sung buyurdikim, Odam bu o'qni qarg'alar sari otgil. Bas, Odam (a. s.) otti va xato qildi. Jabroil tabassum qilib aytdi: Yana bir o'q otg'il. Bu kezikda otgan urdi. Jabroil (a. s.) shodmon bo'ldi. Odam (a. s.) so'rdikim: Ey Jabroil, avval otqonimda nega tabassum kilding va so'ng otqonimda nega shodmon buldung? Jabroil (a. s.) aydi: Ul tabassum aning uchun qildim va so'ng shodmon bo'ldumkim, agar avvalgi o'qung qarg'alarga tegsa erdi farzandlaring ilgidin qiyomatqacha hech nimarsa xalos bo'lmag'ay erdi. Va yana bilgikim, o'q otmoq Xudoyi taoloning lutfi erur va Odami Safiyning mo'jizasi dur. Bilgikim, o'q otmoqliqning savobi bisyordur. Ammo andoq bayon qiloli to sizga ma'lum bo'lg'ay.

Xabarda andoq keltirurkim, Payg'ambar (a.s.) o'q otmoqning fazilatini bisyor etti. Ersa sahobalar (rizvon allohi taolo alayhim ajmain) taajjub qilib so'rdilarkim: Yo Rasululloh, tiyrandozliqning savobi ne miqdordur? Rasululloh (s. a. v.) buyurdikim: Agar tiyrandozliqni biyik savobin aytsam xalq kasbu tijoratidin qolg'aylar. Va o'q otmoqdin o'zga ish qilmag'aylar. Ammo bir soat o'q otmoq savobi bilan ellik yilgi toatning savobi barobar turur. Va Rasul (a. s.) aydikim: Har mo'minkim, nishonag'a o'q otsa Xudoyi taolo anga behishtiylar savobin bergay va agar nishonga tegsa, behishtning eshikin anga ochib, hurni anga aqd qilg'ay. Andoq rivoyat qilurkim, Pang'ambar (a. s.) sahobalar birla bir kun borur erdilar. Sa'di Vayqos[5] farzandlariga o'q otmoq o'grotur erdi. Hazrati Payg'ambar (a. s.) zamone nishonagohga boqib turdilar. Bayakbor bir yigit paydo bo'ldi, ilgida o'q va yoy. Bu yigit kelib bir o'q otti, ersa Payg'ambar (a. s.) base shodmon bo'ldi. Andin so'ng sahobalar (r. a. a.) so'rdilarkim: Yo Payg'ambari Xudo, ne sababqa shodmon bo'ldingiz?

Payg'ambar (a. s.) aydilarkim: Ul sababdin shodmon bo'ldum: ul yigit kelur erdi g'arqi gunoh erdi. Chun o'q otti, ersa barcha gunohlaridan pok bo'ldi va gunohlari to'kuldi.

Xabarda andoqdururkim, Payg'ambar (a. s.) buyurdi, har yernikim, masjid qilur bo'lsalar qirq yil burun faxr qilur ermishkim, meni masjid qiladurlar. Va har yerdakim, o'q otar bo'lsalar sakson yil burun faxr va mubohot qilur ermishkim, meni nishonagoh qilib, bir kun o'q otganlar.

Amir ul-mo'minin Ali[6] (karamallohu vajhuhi) goho o'q keltirur erdi, bosh va oyog'larni yolang qilib, durud aytur erdi. Bir kun Sa'di Vayqos o'q otar erdikim, Jabroil (a. s.) keldi va Hazrati Payg'ambar (a. s.) Sa'di Vayqos birla turub erdilar, Payg'ambar (a. s.) aydilar: Ey Sa'di Vayqos, mening uchun bir o'q otgil. Va Jabroil (a. s.) aydi: Yo Rasululloh, Sa'di Vayqosga aytg'il mening uchun ham bir o'q otsun. Chun Vayqos bu ikki o'qni otmoqdin so'ng Payg'ambar (a. s.) aydi: Bir o'q Xudoyi taoloning nomi uchun otgil. Sa'di Vayqos yana bir o'q otti. Andin so'ng sahobalar (r. a. a.) borib, nishonagohdin o'qlarni kelturdilar. Ammo ul o'qkim, Xudoyi subhonahu taolo oti uchun otib erdilar, topmadilar. Jabroil (a. s.) kelib aydi: yo Muhammad, Xudoyi taolo aydikim, ul o'qni topmasunlar, aning uchunkim, ul behishtda Sa'di Vayqosqa yer olib anda turdi.

Manquldurkim, Shayx Shafiqi Balxiy[7] (r. t. a.) naz' holinda qo'pub o'q-yoy kelturub, bir necha o'q otti, ersa yoronlari ko'rub shodmon bo'ldilarkim, Shayxning ahvoli yaxshidir. Shayx (q. s.) aydikim: Ey yoronlar, bilinglarkim, mening holim oxir bo'lubtur. Ammo andoq xayol qildimkim, bir toat qilayin va hech toat bu mahalda o'q otmoqdin behrok ko'rmadim. Bilgikim, o'q otmoq savobi ko'p va mas'alasi bisyordur. Ammo muxtasar qilduk. Bo ehtirom anjomid, ba itmom rasid in nuxsai sharif dar dasti bandai zaif Fatxulloh al-kotib.

† Alisher Navoiyga nisbat berilgan (Qarang: Bertel's Ye. E-Navoi. M.; L., 1948; Semenov A. A. Navoiy qo'lyozmalari tavsifi. Toshkent, 1940) bu g'oyat kichik asar ashtarxoniyardan Abdulazizxon (1645-1680) kitobxonasiga mansub bir majmua tarkibida mavjud, deyiladi. Ushbu satriklar muallifining Urfon Otajon bilan hammualliflikda yozgan maqolasida risolaning mazmun va mohiyati yoritilar ekan, uning Navoiy qalamiga mansubligi haqida ba'zi dalil va mulohazalar bildiriladi (Qarang: "Tafakkur" jurnali. 1995 y. 3/4-son. 120-124-betlar).

† Tarj. a.: Butun olimlarning parvardigoriga hamdu sanolar bo'lsin, Ollohning rasuli va uning oila a'zolariga duoi salomlar bo'lsin!

† Odam Olloh yaratgan birinchi inson. "Abulbasha" kunyasi, "Safulloh" (Ollohning sof quli) laqabi. Xalqda Odam Ota deb yuritiladi. Bu yerda Odam jannatdan quvilgach, Olloh unga dehqonchilik qilishni, bug'doy ekishni buyurgani haqida so'z ketadi.

† Jabroil Olloh bilan payg'ambar o'rtasidagn vositachi, vahiy keltiruvchi to'rt farishtaning biri. Uning "Ruh ul-amin" laqabi bor.

† Sa'di Vayqos Muhammad payg'ambar sahobalaridan biri.

† Amir al-mo'minin Aln ibn Abu Tolnb (661 yilda qatl qilingan). Islomda "Xulafo ar-roshidin" (to'g'ri yo'ldan boruvchi xalifalar), xalq orasida "choryorlar" deb ataluvchi to'rt xalifaning to'rtinchisi, Muhammad payg'ambarning kuyovi va amakivachchasi. Islomdagi ikki asosiy oqimdan biri "shia" (arabcha "guruh" demakdir)ni Ali tashkil qilgan. "Amir al-mo'minin" Hazrat Alining laqabidir. Navoiy Hazrat Alining "Nasr ul-laoliy" (nasriy gavharlar) nomli asarida jam'langan hikmatlarining har birini bir ruboiyda talqin qilgan (268 ta) va asariga "Nazm ul-javohir" (nazmiy-she'rlar javharlar) deb nom bergan. Adabiyotda Ali ajoyib sarkarda va jasur shaxs sifatida ta'rif qilinadi.

This is not registered version of Total Doc Converter

Бир шайхнинг асари шайхлардан Парвоннинг асари Иброҳим Адҳам тариқатини олган эди, деб ёзди ("Тазкират ул-авлиё", 232-6.). Шайқи Балхий 174/790 791 йилда. Movarounnahrda dunyodan o'tgan.